

ebből következően megoldatlan hálózati-módszertani irányításuk, gondozásuk. A szak-kollégiumot végzett tanítók azért is félnek elvállalni az iskolai könyvtárak vezetését, mert sok-sok évi elmaradt munka pótlását várnák el tőlük, ráadásul minél előbb, ám elégséges szakmai, technikai stb. támogatás nélkül. Az iskolai könyvtári szakfelügyelők tevékenysége nem pótolja a hiányzó hálózati-módszertani munkát. A gondok miatt üdvözölni és segíteni kell minden olyan kezdeményezést (*Törökszentmiklós, Hatvan, Győr* stb.), amely a közművelődési könyvtárak segítségével lehetővé teszi az iskolai könyvtárak olyan szakmai színvonalra emelését, hogy azok képessé váljanak az új általános iskolai nevelési-oktatási terv megkívánta könyv- és könyvtárhasználati ismeretek nyújtására.

A vitában egy Heves megyei iskolai könyvtári szakfelügyelő — a fejlődés hangoztatása mellett — a gondok okát lényegében az iskolavezetés helytelen szemléletében jelölte meg.

Katsányi Sándor, a Könyvtártudományi és Módszertani Központ osztályvezetője annak a véleményének adott hangot, hogy a szakkollégiumot az iskolai könyvtárosok képzésére kellene felhasználni, és e célnak megfelelően kellene átformálni a képzés tartalmát is. Sajnálatosnak ítélte azt a tény, hogy ma senki sem rendelkezik kellően pontos, részletes adatokkal és ismeretekkel az ország iskolai könyvtárügyéről. A gondok egy része ebből is ered.

A szekcióülés az iskolai könyvtárak és a szakkollégiumi képzés gondjait egyaránt jelezte, és azt sugalmazta, hogy a megoldást — a képzésen és az iskolai gyakorlaton kívül — a felügyeleti, illetve az irányító szerveknél is keresni kellene. (*J. J.*)

a könyvtárak történetéből

Hány könyvtáros volt száz évvel ezelőtt Magyarországon?

A magyar könyvtárosok tábora csak a felszabadulás után nőtt nagyra. Egy évszázaddal ezelőtt — ha csak a főhivatásúakat vesszük tekintetbe — számuk a jelenleginél két nagyságrenddel kisebb volt. Erre vonatkozóan megbízható tájékoztatást nyújt *György Aladár* statisztikai összeállítása, amely *Magyarország köz- és magánkönyvtárai 1885-ben* címmel jelent meg.

György Aladár a statisztikai hivatal megbízásából hatalmas anyagot dolgozott fel, 2478 könyvtár adatait írta össze, s az intézmények nagy részéről még történeti áttekintést is nyújtott, és állományuk értékelését is elvégezte. Közülük 129 intézményt tekintett nagy könyvtárnak, azokat, amelyekben az állomány elérte vagy meghaladta a 10 ezer kötetet. Ezekben 112 könyvtáros és 35 raktáros — György Aladár elnevezése szerint: *szolga* — dolgozott. A szorgalmas szerző a könyvtárosokat még név szerint is felsorolta. Háromnál többen csak a nemzeti múzeumi, a budapesti egyetemi és a kolozsvári egyetemi könyvtárakban dolgoztak, összesen 18-an. A fennmaradó 94 közül azonban a többséget nem lehet könyvtárosnak tekinteni, mert tanári, szerzesi és titkári munkájuk mellett végezték

a könyvtári teendőket, tevékenységükért gyakran még csekély tiszteletdíjat sem kaptak. Nem lehet például könyvtárosnak nevezni azt az akadémikust — az 1885-ben 75 éves *Hunfalvy Pált* —, aki az Akadémiai Könyvtár élén állt, az esztergomi főszékesegyházi könyvtárat irányító kanonokot vagy a pozsonyi evangélikus gimnázium könyvtárát kezelő két tanárt, akik együttvéve évi 100 forintot kaptak ezért a munkáért.

A többi 2349 könyvtár közül, amelyek állománya a 10 ezer kötet alatt maradt, legfeljebb három-négyben lehetett főfoglalkozású könyvtáros (*Képviselelőházi Könyvtár*, a *Földtani Intézet*, a *Fővárosi Statisztikai Hivatal* könyvtára), a többiben főiskolai vagy gimnáziumi tanár, tanító, megyei levéltárnok, minisztériumi fogalmazó, kamarai segédtitkár, fegyintézet-i tanító stb. volt a „könyvtáros”. Ezek figyelembevételével a főfoglalkozású könyvtárosok száma valószínűleg nem haladta meg az ötvenet.

Vessünk még egy pillantást a forgalomra is! A könyvtárosok és könyvtárkezelők 1895-ben 280 891 olvasónak összesen 867 719 kötetet adtak ki helyben olvasásra vagy kölcsönzésre.

Vértessy Miklós